

Szabados György:

ELFELEJTETT ÉNEKEK

Előjáték; Elfelejtett ének; Közjáték; Rozsdamező; Közjáték; Szól a figemadár; Trió

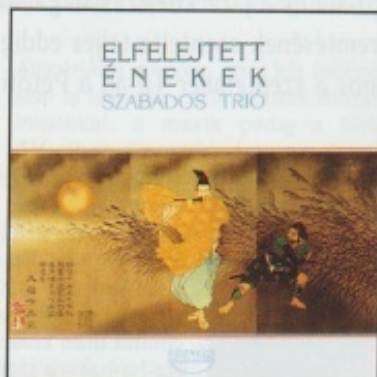
Szabados (p, voice); Dresch Dudás Mihály (ss, bcl, furulya); Geröly Tamás (dr, perc).

Adyton/Fonó Records FA-012-1

Szabados zenéjét hallgatva az az érzésem, hogy számára, az ő senki másra és semmi eddigire nem hasonlító zenei világának egy nem temperált, egyszerre bilentyűs és ütős, fúvós és vonós hangszer felelne meg a legjobban, vagy egy emberi mértékű éneklő és muzsikáló zenegép, amely nem szabna korlátokat gazdag zenei világának. Dehát ilyen hangszer nem létezik. Vannak viszont társai, zenész partnerei, akikkel – gondolom megközelítően – megvalósíthatja, mások számára is hallhatóvá teheti sajátos zenei világát, amely egyszerre jazz és népzene, bartóki örökség és szabad improvizáció.

Ezen a lemezen két leghűségesebb és – föltételezem – számára leginkább megfelelő zenész társával játszik együtt. Dresch Misiről tudni kell, hogy nemcsak Szabados-féle zenét játszik, hanem ha kell Coltrane stílusában amerikai jazzt is elrögtönöz, nem is akárhogyan. És táncházba jár, ahol nemcsak egy jó nevű népzenei együttesben furulyázik, hanem olykor táncol is. Ezen a lemezen is például előjön egy dob-furulya kettősben Gyimes. Geröly Tamás sem jazzdobos elsősorban, hanem egy olyan ázsiai ütőhangszeres, aki a Kaukázusból vagy akár a Himalája tetejéről jött, hátán cipelve a világ valamennyi zajkeltő alkalmatosságát.

Szabados György nevét a Zeneműkiadó Vállalat 1965-ben kiadott Zenei Lexikonában, a pirosban hiába keressük, de a Brockhausban, amelynek a kéziratát 1985-ben zárták le, már benne van kemény 21 és egyegyed sorban. És itt is az 1972-es San Sebastian-i „free” nagydíj elnyerését említi a huszonegyet kivágó passzus. Meg hogy „1955-től lép fel, pályája során kizárólag saját együtteseivel vagy szólóban. /.../ Előadóművészi és zeneszerzői tevékenysége szorosan egybefonódik: darabjait maga, illetve az általa vezetett együttesekkel adja elő.” Hát, igen. Bajos is lenne, ha Szabados

szerzeményeit más adná elő, mert az már nem Szabados-féle zene lenne, sem a zene rögzített részei, a szabad rögtönzésről nem is beszélve. Mert ha jobban odafigyelünk, Szabados óriási fizikai munkát (is) végez a zongoránál, balkezes tremolo-l, basso continuo-i szédületesek, jobb keze nemkevésbé, még akkor is, ha nem ez a lényeg. De akik a lényegre nem hallják meg, csak látják, azok legalább ezt értékelhetnék. Meg azt, hogy Szabados külföldön nagyon nagy zenésznek számít, sokkal nagyobbak, mint idehaza. Szabados és zenei köre ma már kitaposott úton jár, igaz, ezt az utat eléggé keservesen saját maguk taposták ki. De nem csak saját maguknak. Mások is járhatnak, járhatnának rajta, ha értenék, ha éreznék, ha megértenék, ha látnák Szabados nagyságát, páratlan zsenialitását, amelynek ez a CD is ékes példája.

Szabadosnak az első lemeze 1975-ben jelent meg, ez volt az a bizonyos „Esküvő”. S azóta mérhetetlenül kevés lemeze látott napvilágot, abban a bizonyos régi rendszerben is, de ebben az újban is. S azok is többnyire külföldön készült fölvételek voltak. Mint ahogy ez a mostani is az. (Biztos vagy ebben Lacikám? – a szerk.) Szabados zenéje nem kimondottan „free jazz”, inkább kortárs zene, szabad improvizáció és mindenféleképpen magyar zene. Mert azt gondolhatnánk, hogy ha jazz, akkor amerikai utánpótlás, amerikai hatás, amerikai zene. Szabadosé tudatosan nem az, nem is akar az lenni. A rendszerváltozás után azt is lehetségesnek tartották sokan, hogy Szabados kap egy zenei központot,

akár Budapesten, akár Nagymaroson, ahol él, vagy bárhol máshol. Az utóbbi időkben az igazi művészetek már nem kötelezően a világközpontokban, a nagyvárosokban születnek, hanem kisebb, emberi léptékkel mérhető helyeken. S az ilyen helyek Szabados világának is jobban megfelelnek. Szabados vezette zenei központ, netán zeneakadémia nem született sehol, a Mester, merthogy ő valóban az a szó, még le nem járatott értelmében, ma is ugyanúgy mellékvágányra téve, mint azelőtt. Nagyon de nagyon gazdagok vagyunk, ha ilyen pazarlást megengedhetünk magunknak.

Azok számára, akik ismerik és szeretik Szabados György zenéjét, világát, becsülik emberi tartását és tisztaságát és tisztelik alkotói nagyságát, ünnep már az a tény is, hogy ez a CD, az „Elfelejtett énekek”, megjelent. Szabados első megnyilatkozása óta egyazon úton halad, ugyanazt a műfajt műveli, az ő zenéjét leköltözni nem lehet, éppen ezért lenne szükség minél több hangfelvételre. Ők hárman – Szabados, Dresch és Geröly – már nagyon érzik egymást – erre ékes példa ez a CD – tudják egymás gondolatát, együtt lélegeznek, s ez kihallatszik a zenéből is, a rögzített részekből és a valóban szabadon szárnyaló rögtönzésekből is, amelyek – legalább is az az érzésem – még a free és az atonalitás legnagyobb ellenzőinek is kell hogy mondjanak valamit. Merthogy tökéletesek, igazak, emberiek ezek a hangzások és már nem „free”-k és nem atonalisak.

Szabados követőinek, műve ismerőinek éppúgy ajánlom ezt a CD-t, mint ellenzőinek, meg nem értőinek, mert biztos vagyok benne, hogy ez utóbbiak csak azért nem szeretik, mert nem ismerik.

DORMÁN LÁSZLÓ

(P. s.: a Szabados Trió „Elfelejtett énekek” című új CD-jének élő bemutatója október 7-én lesz a Thália Színházban. Ezt követően a legjelentősebb októberi Szabados koncertre 23-án kerül sor a Fonó Budai Zeneházban. A hangverseny címe: „Histórias ének az '56-os Forradalom 40. évfordulójára”. A mesterrel fellép Dresch Mihály, Kobzos Kiss Tamás és Grecsó István is. Végre nyilvánosan is bemutatják Szabados György 56 ihlette opuszát, melynek címe: „Az események titkos története!” – a szerk.)